

Laboratorium Bakteriologiczne

POWIATOWA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA
ul. św. Wawrzyńca 18
62-200 Gniezno

PROCEDURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA PO – 03

TRANSPORT MATERIAŁU MIKROBIOLOGICZNEGO

WYDANIE 1

Data wydania: 09.10.2025

EGZEMPLARZ NR E

	Stanowisko	Nazwisko	Podpis
Zatwierdził	Kierownik Laboratorium	Ewelina Skibińska	

*Niniejsza Procedura nie może być powielana ani w jakikolwiek sposób
rozpowszechniana w całości bądź w części bez pisemnej zgody
Specjalisty ds. Systemu Zarządzania*

Laboratorium Bakteriologiczne PSSE w Gnieźnie	PROCEDURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA PO - 03	Strona / Stron	2/5
	TRANSPORT MATERIAŁU MIKROBIOLOGICZNEGO	Data wydania	09.10.2025
		Numer wydania	1
		Data zmiany	

Chronologia wydania Procedury Systemu Zarządzania:

Nr wydania	Data wydania
1	09.10.2025 r.

	Lp.	Oznaczenie	Otrzymujący
Rozdzielnik:	1	E0	Kierownik Laboratorium
	2	E1	Specjalista ds. Systemu Zarządzania
	3	E	Zleceniodawca
Odpowiedzialność	Stanowisko		Nazwisko i imię
Zarządzający: Weryfikujący:	Kierownik Laboratorium		Ewelina Skibińska

Laboratorium Bakteriologiczne PSSE w Gnieźnie	PROCEDURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA	PO – 03	Strona/stron	3/5
	TRANSPORT MATERIAŁU MIKROBIOLOGICZNEGO		Data wydania	09.10.2025
			Numer wydania	1
			Data zmiany	

Spis treści

1. Cel
2. Zakres stosowania
3. Nadzór i odpowiedzialność
4. Potwierdzanie zapoznania się z procedurą przez zleceniodawcę
5. Transport materiału biologicznego do badania laboratoryjnego
6. Dokumenty związane
7. Załączniki

1. Cel

Celem procedury jest ustalenie zasad w zakresie transportu materiału biologicznego do badania mikrobiologicznego: dopuszczalnego czasu i temperatury transportu, opisu pojemników i opakowań zbiorczych, zabezpieczenia materiału biologicznego przed uszkodzeniem i zmianą jego właściwości, zabezpieczenia odpowiednich warunków dla zachowania żywotności drobnoustrojów, minimalizacji skutków skażenia w przypadku uszkodzenia transportowanego materiału, elektronicznego monitorowania warunków i czasu transportu.

2. Zakres stosowania

Procedurę stosuje się w Laboratorium Bakteriologicznym Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gnieźnie.

3. Nadzór i odpowiedzialność

Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje Kierownik Laboratorium. Za postępowanie zgodne z procedurą odpowiadają pracownicy Laboratorium.

4. Potwierdzanie zapoznania się z procedurą przez zleceniodawcę

Zleceniodawca potwierdza zapoznanie się z tą procedurą poprzez złożenia oświadczenia w postaci elektronicznej lub papierowej.

4.1. Potwierdzanie w postaci elektronicznej

Opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych dostępnego w systemie teleinformatycznym udostępnionym bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, poprzez podpisanie oświadczenia o zapoznaniu się z procedurą.

4.2. Potwierdzanie w postaci papierowej

Opatrzone własnoręcznym podpisem osoby reprezentującej zleceniodawcę poprzez podpisanie oświadczenia o zapoznaniu się z procedurą.

Laboratorium Bakteriologiczne PSSE w Gnieźnie	PROCEDURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA	PO – 03	Strona/stron	4/5	
	TRANSPORT MATERIAŁU MIKROBIOLOGICZNEGO			Data wydania	09.10.2025
				Numer wydania	1
				Data zmiany	

5. Transport materiału biologicznego do badania laboratoryjnego

- 5.1. Materiał biologiczny pobrany do badania mikrobiologicznego jest dostarczany do laboratorium przez osoby wskazane i przeszkolone przez zleceniodawcę.
- 5.2. Do każdej próbki należy dołączyć zlecenie badania (w kopercie foliowej zabezpieczonej przed kontaktem z próbką).
- 5.3. Każdy materiał powinien być jednoznacznie oznakowany (imię, nazwisko, data i godzina pobrania).
- 5.4. Materiał biologiczny do badania mikrobiologicznego jest transportowany w:
- zamkniętych probówkach lub pojemnikach;
 - zamkniętym opakowaniu zbiorczym oznakowanym jako materiał zakaźny;
 - warunkach uniemożliwiających jego uszkodzenie i niezmienną jego właściwość.
- 5.5. Za dobrą praktykę uważa się pakowanie materiału zgodnie z zasadą potrójnego opakowania:
- pierwsze opakowanie (pojemnik pierwotny): szczelny pojemnik (probówka, pojemnik jałowy) zabezpieczony przed wyciekami;
 - drugie opakowanie: szczelny worek/ pojemnik odporny na uszkodzenia mechaniczne, absorbujący płyny w przypadku wycieku;
 - trzecie opakowanie (opakowanie zewnętrzne): trwałe opakowanie transportowe z oznaczeniami „Materiał biologiczny- transport do badań” oraz danymi nadawcy i odbiorcy.
- 5.6. W przypadku konieczności zachowania temperatury próbki: od 2 do 8°C w transporcie chłodniczym (lodówki przenośne, wkłady chłodzące), czas i warunki transportu powinny być monitorowane elektronicznie.
- 5.7. Transport powinien być zrealizowany w możliwie najkrótszym czasie zgodnie z wymaganiami dla danego rodzaju materiału:
- **wymazy z nosa, gardła, języka, jamy ustnej, skóry:** w wymazówce z podłożem transportowym Amies w temp. od 18 do 25°C maksymalnie do 24 godzin, w temp. od 2 do 8 °C 48-72 godz.
 - **wymaz z rany, wydzieliny ropnej:** w wymazówce z podłożem Amies lub Amies z węglem od 18 do 25°C maksymalnie do 24 godz.; od 2 do 8°C, 48-72 godz.
 - **mocz:** jałowy pojemnik od 18 do 25°C maksymalnie do 2 godz.; od 2 do 8°C do 24 godz.
 - **płyn z jam ciała:** w sterylnym, szczelnie zamykanym pojemniku jałowym np. pojemnik na mocz do badań mikrobiologicznych lub alternatywnie w jałowej strzykawce (bez igły, zabezpieczonej korkiem lub specjalnym zamknięciem) od 18 do 25°C natychmiast, ponieważ w chłodzeniu część drobnoustrojów zginie, szczególnie drobnoustroje beztlenowe przy przedłużonej ekspozycji na tlen. Optymalny czas dostarczenia do laboratorium 30-60 minut od pobrania, maksymalny czas 2 godz. unikać lodówki (od 2 do 8 °C). Nie mrozić.

Laboratorium Bakteriologiczne PSSE w Gnieźnie	PROCEDURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA	PO – 03	Strona/stron	5/5	
	TRANSPORT MATERIAŁU MIKROBIOLOGICZNEGO			Data wydania	09.10.2025
				Numer wydania	1
				Data zmiany	

- **kał do badania sanitarno-epidemiologicznego:** od 2 do 8 °C, maksymalnie do 72 godz. w wymazówce z podłożem Amies, 3 próbki z 3 kolejnych dni;
- **kał rozszerzony:** od 18 do 25°C optymalnie do 2 godz. od momentu pobrania, maksymalnie do 4 godz., od 2 do 8°C do 24 godz.;
- **kał w kierunku Clostridioides difficile:** jałowy pojemnik do kału, biegunka i luźny stolec (formowany kał nie jest diagnostyczny). W temp. 18 do 25°C optymalnie do 2 godz. od momentu pobrania, maksymalnie 4 godz. (przechowywanie w temp. pokojowej dłużej niż wskazany czas, może prowadzić do degradacji toksyn) od 2 do 8°C maksymalnie do 24 godz.

Producenci wymazówek żelowych deklarują utrzymanie żywotności bakterii do 24 godz. w temp. pokojowej oraz 48 do 72 godz. w temp. lodówki, należy jednak pamiętać, iż czas dostarczenia do Laboratorium ma kluczowe znaczenie w uzyskaniu odzysku drobnoustroju z materiału klinicznego. Zawsze materiał do badania należy dostarczać najszybciej jak to możliwe. W przypadku drobnoustrojów o zwiększonych wymaganiach odżywczych lub beztlenowych zaleca się stosowanie wymazówek z podłożem Amies wzbogaconym o węgiel aktywny.

5.8. Materiał biologiczny do badania mikrobiologicznego podczas transportu jest traktowany jak towar niebezpieczny w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (wydanie aktualne).

6. Dokumenty związane

- 6.1. Procedura systemu zarządzania PO-09.01 „Współpraca z klientem”
- 6.2. Procedura systemu zarządzania PO-23.01 „Postępowanie z obiektami do badań”
- 6.3. Ustawa o medycynie laboratoryjnej z dnia 15 września 2022 r. (wydanie aktualne)
- 6.4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie standardów jakości dla laboratoriów z dnia 30 czerwca 2025 r. (wydanie aktualne)
- 6.5. Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (wydanie aktualne).

7. Załączniki

- ZAŁ- 03.00 „Wykaz zmian w procedurze systemu zarządzania”
- ZAŁ- 03.01 „Transport/przechowywanie materiału biologicznego przed badaniem”.

TRANSPORT/ PRZECHOWYWANIE MATERIAŁU BIOLOGICZNEGO PRZED BADANIEM

(maksymalny możliwy czas transportu/przechowywania materiału biologicznego od pobrania do wykonania posiewu mikrobiologicznego)

Rodzaj materiału	Rodzaj pojemnika/podłoża transportowego	Maksymalny czas transportu/ przechowywania	Temperatura
Wymaz z nosa, gardła, języka, jamy ustnej	Wymazówka z podłożem transportowym Amies,	do 24 godz.	18-25°C
		do 72 godz.	4°C
Płyny ustrojowe	Jałowy pojemnik lub podłoże płynne TSB oraz THIO-T	do 2 godz.	18-25°C
Wymazy z rany, ropy, skóry oraz innych materiałów	Wymazówka z podłożem transportowym Amies, Amies z węglem lub Stuart	do 24 godz.	18-25°C
		do 72 godz.	4°C
Mocz	Jałowy pojemnik	2-24 godz.	4°C
	Podłoże transportowe (Uromedium, Uriswab, Uricult)	24-48 godz.	18-25°C
		do 72 godz.	4°C
Bioptyaty, wycinki tkanek	Jałowy pojemnik, bez utrwalacza. Jałowa strzykawka zamykana korkiem (przy podejrzeniu drobnoustrojów beztlenowych)	do 2 godz.	4°C
Plwocina	Jałowy pojemnik	2-24 godz.	4°C
Kał do badania sanitarno-epidemiologicznego	3 wymazówki z podłożem transportowym Amies pobrane z trzech kolejnych dni	do 72 h	4°C
Kał na posiew	Jałowy pojemnik z łopatką	do 2 godz.	18-25°C
		do 24 godz.	4°C
Kał w kierunku Clostridioides difficile	Pojemnik do kału	do 2 godz.	18-25°C
		do 24 godz.	4°C
Biologiczne testy oceny skuteczności sterylizacji (spore)	Test ampułkowy	do 24 godz.	18-25°C